

Samenwerkingsagenda VROM, IPO en VNG over “Mooi Nederland”

Vooraf

VROM, EZ, LNV, IPO en VNG hebben afgesproken hun inzet voor Mooi Nederland te verwoorden in een agenda van samenwerkingsafspraken die in het Bestuurlijk Overleg Ruimte van 6 december 2007 als bestuurlijke afspraak wordt geaccordeerd. De afspraken zijn neergelegd in onderstaand overzicht.

De samenwerkingsafspraken zijn te beschouwen als instrument voor de uitvoering van het ruimtelijk beleid. De uitkomsten van de afspraken zijn ook van belang voor de invulling van de rijkssturing onder de nieuwe Wro en de uitwerking van de Agenda Landschap waar IPO en VNG ook bij betrokken zullen zijn.

Kaders: waar gaan de afspraken over en waarover niet

De afspraken gaan over alle ruimtelijke beleidsthema's die een rol spelen in de aanpak van de verrommeling van het open landschap en zuinig ruimtegebruik van Nederland: voorop staat natuurlijk de bescherming en ontwikkeling van het landschap zelf met zijn kwaliteiten en gebiedseigen kenmerken en identiteiten. Daarnaast, direct daarmee samenhangend, gaan de afspraken over de ruimtelijke functies die een directe impact kunnen hebben op het landschap: de aanpak van bedrijventerreinen en keuzes rond de ruimtelijke opgaven voor verstedelijking, windenergie en klimaatadaptatie.

De thema's dekken de beleidsprioriteiten van het VROM-programma Duurzame Ruimtelijke Inrichting¹ en de thema's die door de provincies in hun uitgaven over Mooi Nederland² naar voren zijn gebracht, maar gaan niet over de VROM-beleidsprioriteit “realiseren van complexe opgaven” (de Nota ruimte projecten in MIRT 2008). Voor de uitwerking van de investeringsafspraken van het NR-budget voor de complexe gebiedsprojecten gelden afzonderlijke overlegtrajecten en besluitvormingsgremia in MIRT-verband en Urgentieprogramma Randstad.

Op hoofdlijnen worden de afspraken over bedrijventerreinen aangekondigd in de brief van de ministers van VROM en EZ over de agenda bedrijventerreinen 2008-2010 die in december 2007 aan de Tweede Kamer zal worden gezonden (behandeling MR 7/12). De uitkomsten van de afspraken worden in een jaarlijks overleg tussen de ministers van VROM, LNV en EZ enerzijds en de provinciale gedeputeerden en bestuurlijke vertegenwoordigers van de regio's anderzijds, besproken.

Over de klimaatbestendige inrichting van Nederland worden afspraken uitgewerkt en vastgelegd in de eerste nationale adaptatieagenda Ruimte en Klimaat die eind 2008 zal verschijnen³. In de afspraken over windenergie zijn de uitkomsten van de ronde tafelbijeenkomsten van 18 oktober en 26 november 2007 verwerkt.

Naast het rijksprogramma Duurzame Ruimtelijke Inrichting en de inzetnotitie van de provincies is bij de inhoudelijke formulering van de afspraken uitgegaan van de VNG-uitgangspuntennotitie m.b.t. bedrijventerreinen⁴, diverse brieven aan de Tweede Kamer waaronder de brieven van VROM over de aanpak van de Verrommeling (2-11-2007), van OCW “Kunst van Leven” (juni 2007), en van LNV “Naar een Agenda Landschap” (26-10-2007).

De hier neergelegde afspraken betreffen voor een deel reeds eerder in de Uitvoeringsagenda Nota Ruimte 2006 opgenomen activiteiten. Waar in de tekst gesproken wordt over samenwerking tussen provincies en regio's/gemeenten spreken IPO en VNG uit dat die samenwerking praktisch ingericht moet worden. Dat betekent met name dat zo goed mogelijk aangesloten moet worden bij de reeds lopende overlegstructuren en dat er binnen een redelijke termijn resultaten worden geboekt. Bij de termijnen van afspraken wordt rekening gehouden met het feit dat IPO en VNG voldoende tijd krijgen om hun achterban te raadplegen.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2007 – 2008, Ontwerp-begroting 2008 VROM, nr 31200 IX, nr. 2, § B.2.1.

² “Provincies maken werk van Mooi Nederland!”, IPO-brief 29-10-2007 en ‘Provincies maken het verschil, Op weg naar een mooier Nederland’, IPO-uitgave 2007.

³ Zoals bepaald in de interbestuurlijke notitie “Maak ruimte voor klimaat!”, 18-10-2007, Min. VROM, LNV, V&W, EZ, IPO, VNG, UvW.

⁴ “Op lokaal niveau opgelost!”, VNG pleidooi voor lokale en regionale aanpak van bedrijventerreinen, oktober 2007.

Inhoud van de afspraken

Op directeureniveau werken Rijk, IPO en VNG de samenwerkingsagenda nader uit in concrete activiteiten en procesafspraken.

A. Afspraken over Mooi Nederland

Verstedelijking en aanpak bedrijventerreinen

1. Ruimte voor wonen

a. Bestuurlijke afspraken over verstedelijking

Afspraak: VROM, IPO en VNG delen de intentie om in 2009 tot bestuurlijke afspraken te komen over duurzame verstedelijking voor de periode 2010-2020. Zoals in het recent verschenen "Actieplan woningproductie" is aangegeven hebben de ministers Cramer en Vogelaar besloten tot een integrale aanpak van deze integrale en regionale afspraken over woningbouw, groen, duurzaam ruimtegebruik, binnenstedelijk bouwen, milieuaspecten, voorzieningen, infrastructuur en openbaar vervoer. Daarbij zal een relatie worden gelegd met het MIRT en de reactie op de motie van Heugten (31.200, nr. 121) over de ruimtelijke investeringsagenda.

Uitkomsten: einde 2008

b. Project binnenstedelijk bouwen

Afspraak: IPO en VNG verlenen medewerking aan onderzoek regionale woningbouw- en infracapaciteit in bestaand bebouwd gebied. Provincies en VNG nemen deel aan begeleidingscommissie en zullen kennis mobiliseren bij hun achterban.

Afspraken over project binnenstedelijk bouwen: aanvang januari 2008

2. Bedrijventerreinen

a. Behoefteramingen en planning

Afspraak: VROM/EZ en het IPO bepalen gezamenlijk de kwalitatieve en kwantitatieve uitgangspunten voor de behoefteraming en planning op basis waarvan VROM/EZ vervolgens per provincie afspraken maakt. Hiervoor is de conceptbrief van de ministers van EZ en VROM⁵ uitgangspunt. De behoefteramingen worden gezamenlijk door VROM/EZ en provincies in samenwerking met de regio's en, indien van toepassing, grensoverschrijdende regio's, opgesteld. VROM/EZ en de provincies streven ernaar om, op basis van gezamenlijk geaccepteerde cijfers, de totale reservering voor bedrijventerreinen niet boven de landelijke behoefteraming uit te laten komen.

Afspraken over de behoefteramingen per provincie: juni 2008

b. Regionale afstemming

Afspraak: Het IPO en de VNG zullen bevorderen dat provincies samen met gemeenten regionale afstemming bij de planning en programmering van bedrijventerreinen verbeteren. Provincies zullen daartoe samen met de regio's (inclusief de eventueel grensoverschrijdende) naar eigen inzicht het bestaande instrumentarium inzetten om te komen tot een betere regionale afstemming en een goede verankering van het te voeren regionale bedrijventerreinbeleid.

Afspraken over verankering in regionaal bedrijventerreinbeleid: januari 2009.

c. SER-ladder

Afspraak: IPO en VNG werken de SER-ladder uit op het regionale en lokale schaalniveau voor bedrijventerreinen in overleg met VROM/EZ en voor glastuinbouw in overleg met VROM/LNV. Bij de uitwerking zal ook het bedrijfsleven worden betrokken.

Afspraken over uitwerking SER-ladder: maart 2008.

Voor bedrijventerreinen in het bijzonder maken VROM/EZ en de provincies afspraken over de consequente toepassing van de SER-ladder op regionaal niveau ten behoeve van de planning van nieuwe terreinen met als doel dat de provincies de SER-ladder in eigen regels en plannen borgen.

Afspraken over toepassing van de SER-ladder per provincie: juni 2008.

d. Financiering

Afspraak: EZ/VROM stellen een Taskforce (her-)ontwikkeling bedrijventerreinen in. De Taskforce krijgt de opdracht om binnen de financiële kaders van het coalitieakkoord, op basis van goede en

---

⁵ Conceptbrief TK-brief 'Agenda bedrijventerreinen 2008-2009', behandeling in MR van 7/12.

slechte voorbeelden van reeds uitgevoerde herstructureringsprojecten, te adviseren over de aanpak van de herstructurering. De Taskforce geeft aan hoe de kostenconsequenties van de herstructureringsopgave door de verschillende partijen die betrokken zijn bij concrete herstructureringsopgaven gedekt zouden kunnen worden.

Het eind mei 2008 door de Taskforce aan de ministers van VROM/EZ uit te brengen advies zal met het IPO en de VNG worden besproken alvorens de betrokken ministers een standpunt innemen over mogelijke 'kansrijke' opties. De aanbevelingen van de Taskforce zullen in de praktijk worden getoetst in een aantal pilotprojecten.

Uitkomsten Taskforce: mei 2008

e. Niet-financiële instrumenten

Afspraak: VROM/EZ zullen in samenwerking met IPO en VNG het bestaande instrumentarium inventariseren op versnellingsmogelijkheden in de herstructurering, knelpunten in de regelgeving voor herstructurering en functiemenging en mogelijkheden om kwaliteit op nieuwe terreinen te verbeteren voor zover de Taskforce (her)ontwikkeling bedrijventerreinen hier niet op ingaat.

Uitkomsten Taskforce: mei 2008

f. Kennis en ondersteuning

Afspraak: VNG, IPO, VROM en EZ zetten voor het bevorderen van het beleid ten aanzien van bedrijventerreinen gezamenlijk een kenniscentrum op. Daarbij wordt de markt betrokken.

Start kenniscentrum: oktober 2008

Bescherming en ontwikkeling open landschap

Het kabinet komt begin 2008 met een Agenda Landschap waar onderstaande afspraken onderdeel van zullen uitmaken. Bij de uitwerking van de Agenda worden IPO en VNG betrokken.

3. Landschappen

a. Nationale Landschappen

Afspraak: IPO-VNG-VROM-LNV spreken af om een eerste, op maat van ieder nationaal Landschap gesneden, gezamenlijke beoordeling uit te voeren van de uitvoering van het ruimtelijke beleid voor de Nationale Landschappen. Hierbij zal naar aanleiding van knelpunten onder andere gekeken naar de volgende aspecten:

- vastgestelde begrenzing
- uitwerking kernkwaliteiten
- uitwerking en uitvoering verstedelijkingsbeleid in nationale landschappen
- doorwerking beleid in vigerende ruimtelijke plannen
- concrete ruimtelijke ontwikkelingen en hun bijdrage aan de kernkwaliteiten

Uitkomsten: medio 2008

b. Bufferzones

Afspraak: IPO en VNG ondersteunen de instandhouding en ontwikkeling van de rijksbufferzones en bevorderen dat (betrokken) provincies en gemeenten samen met VROM invulling geven aan de onderstaande punten:

- provincies, gemeenten en VROM gaan gezamenlijk de opgave formuleren voor de rijksbufferzones
- IPO en VROM/LNV onderkennen dat er een probleemverkenning⁶ is gemaakt die reeds de basis vormt voor:
  - een nadere uitwerking van het te hanteren ruimtelijk regime in de bufferzones
  - gezamenlijke visievorming op de ontwikkeling van de bufferzones (beoogde transformatie)
  - het gezamenlijk stimuleren en faciliteren van de gewenste gebiedsaanpak van de verschillende rijksbufferzones
- Het rijk bereidt een besluit voor over het wel of niet uitbreiden van de omvang en het aantal rijksbufferzones en streeft naar voldoende draagvlak.

Uitkomsten: medio 2008

c. Snelwegpanorama's

Afspraak: IPO-VNG-VROM-LNV spreken af dat ze gezamenlijke gebiedsgerichte workshops gaan uitvoeren voor de 12 potentiële nationale snelwegpanorama's.

---

⁶ Verkenning opgaven rijksbufferzones, NovioConsult, februari 2007 en Eindrapportage Rijksbufferzones VROM/LNV project Rijksbufferzones, september 2007

Uitkomst van deze workshops zal een kwalitatieve landschapsbeschrijving van het gebied zijn, een begrenzing van een gebied en een inventarisatie van bestaand beleid van de diverse overheden voor dit gebied, een inventarisatie van (ontwikkelings)plannen (ruimtedruk) en een analyse van mogelijke meerwaarde van vastlegging van het gebied als snelwegpanorama. Deze workshops zullen belangrijke input vormen voor verdere besluitvorming over de (ca. 10) vast te leggen nationale snelwegpanorama's. Uitkomst kan ook zijn dat een gebied minder voor de hand ligt als nationaal snelwegpanorama. Aandachtspunt is afstemming met beleid windenergie.

Uitkomsten workshops: mei 2008

d. Uitleglocaties in waardevolle landschappen

Afspraak: IPO, LNV en VROM spreken af om gezamenlijk te inventariseren welke nieuw woon- en werklocaties (uitleg) gepland zijn tot ca. 2020 in bestaande ruimtelijke plannen als landschappelijk waardevol aangeduide gebieden. Bezien wordt of en in hoeverre op basis van deze inventarisatie en de status van de verschillende plannen nadere afspraken moeten worden gemaakt.

Uitkomsten: mei 2008

4. Sanering ongewenste versterking

a. Plancapaciteit

Afspraak: Het IPO bevordert dat de provincies voor, de in bestaande ruimtelijke plannen als landschappelijk waardevol aangeduide gebieden de bestemmingsplannen inventariseren op ongebruikte plancapaciteit. Op basis van de uitkomsten en aan de hand van een planschaderisicoanalyse zullen provincies met gemeenten overleggen om de plancapaciteit voor ongewenste versterking uit bestaande en in ontwikkeling zijnde 'zachte' plannen, te schrappen. IPO werkt deze afspraak verder uit en beziet welke ondersteuning bij de inventarisatie geboden is vanuit VROM.

Uitkomsten: einde 2008

b. Stimulering sanering ongewenste bebouwing

Afspraak: het IPO zal namens de provincies de noodzakelijke stimuleringsinzet voor sanering vanuit oogpunt van verrommeling - ongewenste bestaande bebouwing in beeld brengen. Met stimuleringsinzet wordt vooral bedoeld op de inzet van ruimte voor ruimtebenaderingen om bestaande ongewenste bebouwing te saneren. In het beleidsprogramma van het kabinet is hierbij de ambitie geformuleerd om 100 ha ongewenste bebouwing/glas in landschappelijk waardevolle gebieden in de periode van 2006-2010 te saneren. VROM zal in overleg met LNV bezien welke ondersteuning bij de stimuleringsinzet geboden is.

Uitkomsten: einde 2008

Ruimtelijke kwaliteit

5. Ruimtelijke Kwaliteit

Afspraak: VROM, LNV, IPO en VNG organiseren een gezamenlijk platform voor uitwisseling en afstemmen van initiatieven voor stimulering van ruimtelijke kwaliteit.

Door VROM en EZ worden in dit verband pilots ingezet om de ruimtelijke kwaliteit van 500 hectare bedrijventerrein te verbeteren. Door VROM wordt een stimuleringsprogramma ruimtelijke kwaliteit ontwikkeld en de inzet van kwaliteitsteams nader verkend. Het IPO bevordert dat de provincies vraaggerichte expertise inzetten ter bevordering van ruimtelijke kwaliteit in (her)ontwikkelingsprojecten.

Afspraken over platform: april 2008

6. Ruimtelijke kwaliteit en cultuur

Afspraak: OCW/VROM/LNV, IPO en VNG maken afspraken over het effectief verbinden van programma's betreffende cultuur en ruimte. Deze afspraken worden gemaakt in het kader van de programmering van de uitvoering van de "Visie architectuur en ruimtelijk ontwerp" en het vervolg op het Actieprogramma Ruimte en Cultuur.

Daarnaast zal VROM IPO/VNG betrekken bij het opstellen van het stimuleringsprogramma Kwaliteit van Ruimte. Dit programma is gericht op het borgen van ruimtelijk kwaliteit in planontwikkeling, uitvoering, beheer en onderhoud. Cultuurhistorie en het behoud van cultureel erfgoed zijn daarbij belangrijke ijkpunten.

Uitkomst: einde 2008

Windenergie

7. Windenergie

Afspraak: Naar aanleiding van de rondetafelbijeenkomst op 26 november 2007 hebben VROM/EZ, LNV, Defensie, VenW en IPO en VNG (en koepel en brancheorganisaties), afgesproken dat het gezamenlijk plan van aanpak dat op 26 november in concept voor lag de komende weken verder wordt ingevuld. Dit plan van aanpak zal in januari 2008 worden bekrachtigd in aanwezigheid van de ministers van VROM en EZ. In het plan van aanpak wordt aangegeven welke verkenningen de komende maanden zullen worden uitgevoerd evenals de start om te komen tot een visie voor windenergie op lange termijn. Deze verkenningen moeten in maart 2008 worden afgerond. Op basis van de verkenningen zullen in april (bestuurlijke) afspraken gemaakt worden over windenergie. De nieuwe afspraken voor de provincies zullen onderdeel uitmaken van bestuurlijke afspraken over de uitvoering van zowel het VROM-programma Schoon en Zuinig, het programma Duurzame ruimtelijke inrichting en de Agenda landschap. Aandachtspunt is afstemming met beleid snelwegpanorama's.

Bestuurlijke afspraken: april 2008

Effecten van uitvoering

8. Uitwerking en voortgangsbewaking

Afspraak: Eens per twee jaar zal een overleg worden gevoerd tussen VROM, EZ, LNV, IPO en VNG over de voortgang van de afspraken. Daarnaast fungeert het Bestuurlijk Overleg Ruimte als aanspreekpunt en coördinatie voor voortgangsinformatie van de afspraken. Voor de inhoudelijke uitwerking en uitvoering organiseert iedere partij zijn eigen achterbanondersteuning.

Voor de afspraken rondom bedrijventerreinen per provincie zal een apart jaarlijks bestuurlijk overleg worden georganiseerd, te starten in april 2008, tussen de ministers van VROM en EZ enerzijds en de provinciale gedeputeerden en bestuurlijke vertegenwoordigers van de regio's anderzijds.

B. Overige afspraken (niet betrekking hebbend op Mooi Nederland)

1. Nota Ruimte onder de nieuwe Wro

Afspraak: VROM en IPO gaan samen met de VNG, de UvW en de andere Nota Ruimte-departementen na hoe de doorwerking van de PKB Nota Ruimte na de inwerkingtreding van de nieuwe Wro kan worden gewaarborgd. In een notitie ten behoeve van de Tweede Kamer met betrekking tot de inzet van instrumentarium door het rijk in mei/juni 2008 en met een standpunt van de zijde van het IPO, VNG en UvW in april 2008. PS besluiten met betrekking tot de inzet van instrumentarium door provincies in de loop van 2008.

Uitkomst: mei/juni 2008